

zastor in spet nastopiva...« Tako kot je v tem drobcu zaobsežen problem slehernega pristnega umetniškega ustvarjanja, se mi zdi, da je v njem zaobsežen namen Arihove knjige. In če je to res njen namen, menim, da ga je avtor z njenim izidom tudi dosegel.

Borut Trekman

GLOSE

O IDOLATRIJI, VREDNOSTIH MNOŽIČNE KULTURE IN NAŠEM PROVINCIALIZMU. Takoj v uvodu bi rad povedal, da nimam prav nič proti popevkam in popevkarjem: niti proti Ladu Leškovarju in ne proti Marjani Deržaj niti proti Đorđu Marjanoviću in celo ne proti Loli Novaković. Kadar sem razpoložen, jih prav rad poslušam, (sicer nekoliko manj rad gledam, kar pa niti ni važno). Moram pa tudi takoj povedati, da, čeprav nisem glasbeno izobražen, vrednotim Ladka Korošca, Sama Smerkolja in Miroslava Čangalovića seveda neprimerno više in mi ni še prišlo na misel, da bi prve in druge vzporejal in primerjal, kot ni mogoče primerjati dobrega varietejskega programa v Slonu ali Levu s predstavami npr. Talca, Virginije Woolf ali Kneza Igorja v Slovenskem narodnem gledališču, čeprav imam oboje po svoje rad in je oboje tudi potrebno.

Toda nekaj me je nedavno zares zelo prizadelo. Prebiral sem zapiske o razgovoru francoskega sociologa Georgesa Friedmanna s sodelavci beograjske revije »Gledišta« (prim. Gledišta 1964, št. 12, str. 1705); ta sorbonski profesor je s precejšnjo grenkobo omenil neki pojav, ki se mu zdi značilen za del jugoslovanske mladine in ki ga je imenoval prisvajanje vrednosti množične kulture Zahoda za svoje lastne vrednosti. To je utemeljil s podatkom, ki ga je dobil od človeka, kot je povedal, ki se je pri mladinskih organizacijah v Beogradu in Zagrebu zanimal, katero osebnost francoske kulture bi želeli imeti mladi ljudje kot svojega gosta. Odgovor se je glasil, da naj bi bil to Johny Holiday. To je francoski popevkar,« je nadaljeval Georges Friedmann, »ki se piše sicer Durand ali Dupont, pa se mu je zdelo potrebno, da prevzame ime Johny Holiday, da bi učinkoval bolj ameriško.«

Tako torej Johny Holiday, ki ni želel biti več Durand ali Dupont, naj bi bil po tej majhni anketi ali testu med mladimi ljudmi v Beogradu in Zagrebu tista najbolj zanimiva osebnost sodobne Francije, ki bi bila vredna, da jo povabimo v Jugoslavijo. Kot nekakšnega abasadorja francoske kulture, čeprav se je odrekel svojega francoskega imena, ker se je odločil, da bo Johny Holiday. Njegova kultura so popevke in menda kitara.

Francozi imajo J. P. Sartra, Jacquesa Prévesta, imajo Vilara in J. L. Goudarda, Gabina in Belmonda, imajo Simenona in Saganovo itd. itd., toda nas zanima prav Johny Holiday. Ali ni to nekoliko trpko, tembolj, če nam pove to Georges Friedmann.

Nekaj dni zatem pa sem čital v našem ljubem Ljubljanskem dnevniku pod velikim naslovom: Matt Collins ne gre v vojsko. Slika tega Matta Collinsa je zavzela kar dobršen del strani, skoraj toliko kot včasih, ob prav posebnih prilikah slike naših državnikov in politikov, če ne celo več (ne spominjam pa se, da bi tolikšen prostor dobila slika kakega kulturnega, prosvetnega ali znan-

stvenega delavca niti ko je morda dobil Prešernovo nagrado niti ko je na primer umrl).

Toda če Matt Collins ne gre v vojsko, je to res vredno široke publicitete, ker je nadvse zanimivo in pomembno. Ta Matt, ta Collins, je seveda čisto pravi Jugoslovan, menda Hrvat, in če se prav spominjam, je njegovo pravo ime Karlo Metikoš. Po poklicu popevkar in kot smo izvedeli iz članka, ga — ne kot Karla Metikoša (iz Zagreba ali nekega drugega provincialnega hrvaškega mesta), temveč kot Matta Collinsa (kar lahko pomeni, da je iz Bostona, morda iz Alabame ali celo iz Dallasa) poznajo po vsem svetu. Zaupal nam je, da se je nekje v Franciji z avtomobilom ponesrečil, si pri tem zlomil gleženj in da bo zaradi tega skoraj gotovo (na srečo!) nesposoben, da bi kot Karlo Metikoš moral služiti v JLA. Tako bo lahko še naprej kot Matt Collins prepeval po Evropi in morda tudi na Japonskem. Morda bo morala še kje posredovati policija, kakor je bilo to po njegovem pripovedovanju v Parizu, da ne bi mladina, ki ga je poslušala, popolnoma uničila dvorane, v kateri je nastopal. Prizvok pritožbe je bil v ugotovitvi, da ga v Ljubljano še ni nihče povabil. Sicer pa pozdravlja ljubitelje svojih popevk ter zlasti člane klubov Matt Collins. In še to: zaupal nam je, da zasluži zadnji čas pet milijonov na mesec.

Predvsem: vse priznanje in čast tisti pameti, ki Matta Collinsa doslej še ni povabila v Ljubljano. Konec koncev, zares ne gre izpostavljati že tako redkih ljubljanskih dvoran nevarnosti, da bi jih v enem večeru popolnoma razbili, kar bi se utegnalo zgoditi tudi pri nas, če ima prepevanje Matta Collinsa tako magično in rušilno moč. Težja je zadeva s klubi: ne vem, če v Sloveniji tudi obstajajo ali pa je bil njim namenjen pozdrav samo vzpodbuda, da bi jih začeli ustanavljati. Toda če Matt Collins ni blefiral (kar bi rad verjel), potem bi se veljalo nad tem vendarle resno zamisliti.

Pa ne samo nad tem: še bolj nad Johnyjem Holidayem kot zaželenim gostom francoske kulture in Mattom Collinsom, popularnim evropskim idolom, ki je naše gore list in nam, primitivnim provincialcem, iz širokega sveta od Gibraltarja do ruskih meja približuje sodobne evropske manire: razbijanje dvoran, pretepanje s policijo in svoj standard, trenutno ocenjen na pet milijonov mesečno, ki ga je dosegel tako, da je Karlo Metikoš postal Matt Collins.

Nazadnje ne bi bilo potrebno, da mene ali kogarkoli med nami Johny Holiday in ne Matt Collins vznemirjata, dokler ostaneta, kjer sta, s svojimi milijoni in s svojimi popevkami, zaradi katerih trpijo koncertne dvorane in mora biti policija v pripravljenosti. Toda vznemirljivo je nekaj drugega.

Kdaj si bomo že priznali, da je del naše sodobne mladine (in najbrž precejšen del) takšen, kakršen je, in da na njeni notranji podobi ničesar ne spremeni, če trdimo, da je takšna, kakršno si želimo. Kdaj si bomo — pri tem mislim zlasti na pedagoge, mladinske funkcionarje ter vse, ki razmišljajo o mladini — priznali, da je z mladino, ki goji kult Mattov Collinsov in Johnyev Holidayev nekaj hudo narobe, pa čeprav se sicer udeležuje tudi mladinskih akcij. Kdaj se bomo otresli nevarnega optimizma (ki veje zlasti npr. iz znanih Ireninih pisem), da je duhovna praznina in pomanjkanje pravih vrednot pri mladih ljudeh izjemen pojav, ob katerem se ne kaže zaustavljati.

Kdaj, me še zanima, bomo napravili črto čez idolatrijo takih praznih izkoreninjenecv in slabih klovnov, ki jo hrani in neguje večji del našega tiska, posebej še mladinski in zabavni? Kdaj se bomo otresli prepričanja, da to ni nič posebnega, češ da je malo politične vzgoje, malo koncesij takšni idolatriji

pa malo stripa in detektivk najbolj primerna sadna solata, ki naj bi šla v tek mladim ljudem; z njo da ji lahko najbolj neprisiljeno pretihotapimo še nekaj življenjskih modrosti in aktivističnih pilul? Kdaj se bomo znebili bojazni, da nas prilagajanje splošnemu okusu najbolj zavaruje pred očitkom ožine, kar je zlasti izzvenelo iz diskusije o urejanju Mladine s strani njenih sedanjih urednikov in iz diskusije o oddajah mladinskih TV klubov?

Kdaj bomo prišli do te pameti, da ni vzroka za zaskrbljenost in ogorčenje, če mlad človek v slabem trenutku napiše še slabši pamflet, v katerem neuravnovešeno in prenapeto izpostavi posmehu nas, našo družbo in našo moralo, ker je to izraz njegove prizadetosti? Da pa je nevarno in zaskrbljujoče širjenje take idolatrije, ki izpričuje pomanjkanje vseh resničnih vrednot, duhovno praznino, brezperspektiven, ciničen in pozerski odnos do življenja in odsotnost vsake resnične prizadetosti.

Kdaj bomo začeli resno razmišljati o vzrokih in posledicah tega neveselega stanja: brezobzirno do sebe in z vso odgovornostjo do jutrišnjega dne?

V l a d o V o d o p i v e c

ČESA JE KRIVA IN ČESA NI KRIVA SPOMENISKOVARSTVENA SLUŽBA. »Halo! Je tam republiški zavod za spomeniško varstvo? Tukaj ta in ta...«

Ni mu bilo treba praviti, s katerega foruma telefonira. V tem našem ljubem mestu se tako dobro poznamo, da bi bilo res odveč pripovedovati, v imenu koga govori.

»Kaj ga pa lomite? Zakaj ste pustili, da so z novo športno halo in drugimi napravami tam okrog Cekinovega gradu pokvarili parkovno okolje spomenika?«
»Ne boš verjel, da spomeniške službe nihče ni vprašal o tem in da o lokaciji športne hale tudi na zborih volilcev tamkajšnje volilne enote nisem niti privatno kot občanka slišala nikoli nobene besede.«

»Kaj pa če vam bodo podrli Cekinov grad?«

»Kdo ga bo podril in po čigavem nalogu? Ne silim te k prebiranju starih spomeniškovarstvenih zakonov, svetujem pa, da predihaš vsaj Temeljni zakon o varstvu kulturnih spomenikov, ki je veljaven od 15. marca 1965. Dovolj je kratek, ne bo ti vzel preveč časa!«

»Kar povej mi raje, kaj določa! Nimam časa za prebiranje Uradnih listov!«

»Kako pa to, da imaš čas za intervencijo? Si pa že na takem mestu, da bi bilo prav, če bi se o spomeniškovarstvenih pravicah in dolžnostih poučil vsaj iz Uradnega lista!«

»Sem slišal, da se urejajo v Cekinovem gradu nove razstavne dvorane. Je kaj resnice na tem?«

»Je, tudi naši restavratorji so na delu. Pod beležem in mlajšimi preslikavami v balkonski dvorani so odkrili lepe freske iz rokokoja. S tem bo grad tudi po umetnostnozgodovinski plati precej pridobil.«

»Me veseli, le bolj odločni bodite!«

— Z dvema konservatorjema in docentom ljubljanske univerze smo se sredi februarja tega leta udeležili seje na občinski skupščini v Novi Gorici, kjer smo govorili o novi funkciji gradu Branika. Tu se namreč konservatorska dela bližajo koncu in gostinci, ki so se načelno odločili za hotel in restavracijo, so